

Historia Slavorum Occidentis
2022, R. 12, nr 1 (32)
ISSN 2084-1213
DOI: 10.15804/hso220111

Sprawozdanie z konferencji pt. „Wokół wielkopolskich badań i inicjatyw czechoznawczych” i wydarzeń jej towarzyszących, Leszno, 24 IX 2021 r.

Od 23 do 25 IX 2021 r. odbywał się w Lesznie cykl wydarzeń towarzyszących obradom walnego zgromadzenia Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego. Wybór Leszna – ze względu na ścisłe związki miasta z braćmi czeskimi i Janem Amosem Komeńskim, a także współpracę z czeskimi muzeami propagującymi dzieło Nauczyciela Narodów oraz pozycję Leszna na mapie badań komeniologicznych już od początków XIX stulecia – jest w pełni uzasadniony.

Konferencję poprzedził wernisaż wystawy „Labirynt świata, raj serca”, prezentującej kolaże czeskiego artysty i terapeuty, Mirosława Huptycha, powstałe z inspiracji dziełem Komeńskiego. Autorem wystawy zrealizowanej przez Czeskie Centrum w Warszawie i Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści w Konstancinie-Jeziornej jest czeski historyk i pedagog Jaroslav Anděl.

Drugi dzień upłynął na owocnych obradach, zorganizowanych przez Wydział Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Muzeum Okręgowe w Lesznie we współpracy z I Liceum Ogólnokształcącym im. Rodu Leszczyńskich, Miejskim Konserwatorium Zabytków w Lesznie i miejscowym kołem Polskiego Towarzystwa Historycznego. Przedstawiono siedem referatów obrazujących zaangażowanie wielkopolskiego środowiska naukowego w badania czechoznawcze. Trzy wystąpienia miały charakter historyzoficzny, pozostałe ukazywały aktywność poznańskiego ośrodka uniwersyteckiego (Wydział Historii i Instytut Filologii Słowiańskiej UAM) oraz dokonania Polsko-Czeskiego Zespołu ds. podręczników szkolnych w latach 2014–2021. Obrady moderował prof. dr hab. Józef Dobosz, dziekan Wydziału Historii UAM.

Prof. UAM dr hab. Danuta Konieczka-Słowińska (Wydział Historii UAM) zaprezentowała dorobek Polsko-Czeskiego Zespołu ds. podręczników szkolnych w latach

2014–2021, artykułując idee przyświecające twórcom tego gremium oraz omawiając działalność i wyzwania, jakie stanęły przed członkami Zespołu, powołanego w 2013 r. Prelegentka skupiła uwagę m.in. na najważniejszych kwestiach absorbujących członków Zespołu, a mianowicie problemie przełamywania stereotypów funkcjonujących w obydwu krajach przez konstruowanie podręczników w taki sposób, by ukazywały rzeczywisty obraz Polski i Republiki Czeskiej i eksponowały treści łączące narody. Dr Kamila Szymańska (Muzeum Okręgowe w Lesznie) przybliżyła postaci i dorobek komeniologiczny historyka protestantyzmu i popularyzatora dziedzictwa braci czeskich i Comeniusa, Wilhelma Bickericha (1867–1934) – wieloletniego duchownego parafii św. Jana w Lesznie. Dr Roman Baron (Akademia Nauk Republiki Czeskiej) w wystąpieniu pt. „Z kontaktów czeskich i wielkopolskich historyków w pierwszych dwu dekadach XXI wieku” przedstawił współpracę pomiędzy czeskimi i polskimi uczonymi, koncentrując się na przykładzie relacji profesorów Marcelego Kosmana i Jaroslava Pánka. Ukazał na tej podstawie odmienny typ naukowych związków naukowców, którzy nie zajmują się badaniem wzajemnych stosunków i relacji pomiędzy naszymi państwami, a przejawiają systematyczne zainteresowanie ścisłą współpracą przedstawicieli obu historiografii i w tej przestrzeni mają znaczące osiągnięcia, nieobojętne dla uprawiania nauki. Tematykę historyczną kontynuowali następni prelegenci, przedstawiając wyniki prowadzonych badań. Dr Robert Tomczak (Wydział Historii UAM) w wystąpieniu pt. „Wykształcenie młodego kawalera. Studia i edukacja szlachty polskiej w Pradze XVII wieku” omówił zarówno frekwencyjność polskich studentów szlacheckiego pochodzenia w murach Uniwersytetu Praskiego w XVII w., jak i realia ich pobytu w Pradze. Natomiast dr Wojciech Jasiński (Wydział Historii UAM) w wystąpieniu „*Legenda Krystiana* – tekst spisany na polecenie św. Wojciecha czy późne fałszerstwo? Dawny oraz aktualny przedmiot sporu uczonych w świetle starych i nowych metod badawczych” nakreślił kontrowersje związane z istotnym łacińskim źródłem do początków państwa czeskiego, czeskiego Kościoła i dynastii Przemyślidów, autorstwa niejakiego Krystiana. Prof. UAM dr hab. Agata Firlej (Instytut Filologii Słowiańskiej UAM) zaprezentowała interesujące przedsięwzięcie, jakim jest polsko-czesko-niemiecka publikacja pt. *Handbook of Polish, Czech, and Slovak Holocaust Fiction. Works and Context*, która ukazała się w wydawnictwie De Gruyter w 2021 r. Celem tego międzynarodowego projektu było m.in. uzupełnienie luki pomiędzy środkowoeuropejską twórczością literacką o Szoah a jej rozpoznawalnością za granicą (zwłaszcza na Zachodzie) oraz zwiększenie obecności problematyki dotyczącej słowiańskich tekstów o Zagładzie w zachodnim dyskursie akademickim i nasze aktywne włączenie się do tego dys-

kursu. Ostatni referat przygotowany przez dra Romana Sliwkę (Instytut Filologii Słowiańskiej UAM) stanowił swoiste podsumowanie osiągnięć poznańskiej bohemistyki. W referacie pt. „Językoznawstwo bohemistyczne w Poznaniu (kierunki badań, perspektywy)” prelegent przedstawił historię studiów bohemistycznych na UAM oraz przegląd literatury powstałej w wyniku realizowanych badań w zakresie: frazeologii, onomastyki, terminologii, glottodydaktyki.

Popołudnie poświęcone zostało na dyskusję panelową wokół monografii pt. „Jak pisać historię sąsiadów i dla sąsiadów? Wokół syntez dziejów państw i narodów”. Moderator – dr Ryszard Gładkiewicz – kierował dyskusją z obecnymi w Lesznie autorami monografii Czech i Polski, jakie ukazały się w ostatnich latach: z prof. PhDr. Janem Rychlíkiem, CSc. (Uniwersytet Karola w Pradze) – jednym z autorów *Historii Czech* (Wrocław 2020) – oraz prof. PhDr. Milošem Řezníkiem, PhD. (Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie) – autorem pracy przeznaczonej dla czytelnika czeskiego pt. *Dějiny Polska* (Praha 2017). PhDr. Petr Jokeš (Uniwersytet Jagielloński), autor książki *Czesi. Przewodnik po historii narodu i państwa* (Kraków 2020), przesłał tekst swego wystąpienia, który został odczytany. Autorzy przedstawili motywacje, jakie spowodowały napisanie wyżej wspomnianych książek, wyjaśnili powody obrania konkretnego modelu opowieści o tym, co rozumieją przez sformułowania: „historia Polski” i „historia Czech” oraz wykazali problemy i bariery, na które napotkali podczas pracy. Wystąpienia podsumował występujący w roli eksperta prof. dr hab. Andrzej Małkiewicz (Uniwersytet Zielonogórski), wskazując największą wartość prezentowanych książek. Jest nią, według badacza – mimo zdecydowanych różnic pomiędzy nimi przez wzgląd na odmienne ujęcie i przedstawienie tematu, zakresy chronologiczne i sposób narracji – szukanie związków, ukazywanie wzajemnych relacji, dobrego sąsiedztwa mimo istniejących konfliktów i sporów, a nade wszystko opisywanie dziejów przez pryzmat człowieka, nie historii politycznej.

Organizatorzy konferencji zapowiedzieli, że w 2022 r. ukaże się tom z tekstami wygłoszonymi podczas konferencji.

Obrady zakończyły się 25 IX Walnym Zgromadzeniem Polsko-Czeskiego Towarzystwa Naukowego oraz zwiedzaniem Leszna.

Dr Kamila Szymańska
ORCID: 0000-0002-8777-2016
Muzeum Okręgowe w Lesznie
pl. Jana Metziga 16, 64-100 Leszno
e-mail: szymanskamila68@gmail.com